

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4—, za četr leta Din 10—, za pol leta Din 20—; za inozemstvo Din 7— (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Stev. čekovnega računa 14.900

V novo rast!

Vemo, da se mora Jugoslovanska strokovna zveza boriti z velikimi težavami, ker je v nasriku s skupinami, ki so ji po programu in ljudeh zelo blizu, v izjavah celo včasih istovetne. Kljub tej sorodnosti jo namreč ostro zavračajo in nekateri jo hočejo celo kar iztrebiti.

To izvira iz časa, iz težav vsakdanjih dni in predvsem odtod, ker so danes besede, izgovorjene in tiskane, lažje od puha; dela in koraki napredka, zvestoba načelom, ki jih besede izražajo — pa teže od svinca.

In vendar! Eni in drugi nas uče, da današnji družbin sestav ni v redu, da je vrednotenje človeka in njegovega dela zadeto na korenino, da sistem, ki ga imenujemo kapitalističen, ni pravičen in da ga je treba zamenjati s pravičnejšim.

Kako to, da smo skoro do zadnjega enih »besed«, a kljub temu ni nikjer znaka, da »krivični sistem« spremjam, človeku pravico dajemo, ga zdravimo. Kje smo mi zavedni katoličani, ki nas naš idealistični verski nazor naravnost sili k delu za zmago pravice, ki nam bi moral biti najdražja. Kje smo vsi tisti, ki ne verujemo v »propad zapača«, temveč smo prepričani, da bo kultura oživila, da Slovenci šele gremo v jasne dneve? Saj za to živimo, to nas v delu krepi, da ne omahnemo.

Vzroki nadlog so krivica, laž, nasilje; pomor in ozdravitev pa je v ljubezni, pravici in požrtvovanosti. Moderno, tako silno zamotano življenje nam moti pogled na to temeljno resnico, ki je sama po sebi vsakomur jasna. Tako se dogaja, da pomeni danes ista beseda celo ljudem iz istega duhovnega kroga dvoje nasprotij. In to z medo še gojijo in povečujejo namenoma tisti, ki v krivicu, laži in nasilju uživajo. Vsak dan vidimo, da se vprav temelji našega gledanja na življenje prečudno izprevratajo in zlobno izkriviljajo.

Saj je ljubezen do naroda, do ljudstva takoj preprosto ena in ista in ohranitev in napredek našega rodu možna le po eni, pravi poti, pa vendar se različne skupine bijejo zato, ker vsaka slovenski rod po svoje preseuje. Jasno pa je, da se s tem okorišča le strešic.

Vemo, da je kulturni napredok našega človeka le v sodelovanju vseh, v sodelovanju vseh, v demokraciji. Saj širom domovine ne dobis nasprotnika te ideje. Vsakokrat pa, ko krčmar naliva gostom iz sodavine boljše ali kar edino prave demokracije, se pivec močno kremžijo usta. Zmede je kriva le sebičnost in krivičnost; resnica tu zahteva od vsakega zopet zatajevanja in uklonitve.

Poglejmo še družabni sestav, da se nam zmeda razkrije do vse globine. Saj protisocialnih skupin, saj so celo vse le za to, da bi pomagale delovnemu človeku. Ni pa zarje, ki bi obetala to spremembo in se vsi strurni glasniki reda preročujejo, da gre Evropa v propast in da rešitve nima. Ta zmeda je mnogim v korist in jo zaradi tega podpirajo.

In vendar rešitev mora priti. Zanj rastejo tisti, k se izobrazujejo, neumorno pretehtavajo potrebe časa, študirajo sredstva za boljšo bodočnost. Zanj rastejo tisti, ki jim je pravica in resnica ena, ne odvisna od vetrav in vremena, ki so pripravljeni zanj kaj žrtvovati. To rešitev bodo izvojevale le skupine z jasnimi in trdnimi pogledi na življenske probleme in z močno odločeno voljo. Skupine, ki bodo prežete z idealizmom žive, dejavne vere. V tako skupino rastimo mi!

Kdo je kriv?

Zadnje čase se pogosto dogaja v Št. Vidu in okolici, da gospodje mojstri napadajo pri njih zaposlene pomočnike, češ da so le oni krivi in njihove strokovne organizacije, predvsem JSZ, da je prišlo do medsebojnih sporov. Vprašuje se, zakaj ni več potrebne sloge med mojstri in pomočniki, kot je bila pred 6, 7 leti. Odgovor na to nam bo lahak. Hočemo predočiti samo par primerov, ki dovolj nazorno kažejo, kdo je kriv, da ni sloge.

Pred 6, 7 leti so bili mizarski pomočniki še sorazmerno dobro plačani. Takrat se niso borili za izboljšanje plač v tudi ne za izvajanje socialne zakonodaje. Prišla so pa leta gospodarske krize in navidezno pomanjkanje dela. Pomočnike so začeli mojstri posiljati na brezplačne dopuste z izgovorom, da ni dela. Po 14 dneh ali enem mesecu so pomočnike vzeli zopet nazaj v delo, seveda z nižjo plačo, češ da ne morejo več toliko plačati kakor preje. To se je ponavljalo vsa nadaljnja leta in to skoraj po vseh podjetjih. Pomočnik pri enem podjetju je imel tako l. 1930 plače 7.50 din na uro, leta 1936 pa le še 4 din. V drugem primeru, ko je pomočnik z veččlansko družino menjal mojstra, je pa prišel od 7 din na 3 dinarje. To sta samo dva primera. Zatorej je nujno sledilo, da se pomočniki organizirajo in da si po svojih strokovnih organizacijah izboljšajo svoj težki položaj. Prva želja pomočnikov je bila, da sklenejo enotno kolektivno pogodbo. To so tudi dosegli po daljši disciplinirani borbi. Pogodba je še dokaj dobra, čeprav ne popolna. V kolektivni pogodbi je točno določeno kakšne morajo biti kate-

gorije plač in kako se mora zaslужek izplačevati, zakonodaja izvrševati itd. Toda to kolektivno pogodbo gotovi mojstri prezrejo in uravnavajo dolžnosti po svoje. Nadure se ne izplačujejo, čeprav se še vedno dela po 12 ur na dan. Zato ni čudno, če gre pomočnik od enega podjetja proč in potem zahteva izplačilo neplačanih nadur in onega primanjkljaja, ki mu pripada po kolektivni pogodbi. Dokler je pomočnik v službi pri podjetju in ni zadost zaveden, še molči in si misli, češ ko me bo odpustil ga bom že, če drugače ne, pa s tožbo, da bom dobil ono, kar mi gre po kolektivni pogodbi. Tako greši nekoliko delavec, ko ni zahteval, odnosno ni upal zahtevati, da se izvaja kolektivna pogodba, še bolj pa greši mojster, ker ni izvajal podpisane kolektivne pogodbe. In tako morajo mojstri poleg nadur plačati še stroške. Zaradi tega delajo prizadeti mojstri največji prah in tarnajo po nedavni stari skupni slogi. Vprašamo-se sedaj, kdo je kriv? Pogosto se dogaja, da mojster prijavlja pomočnike v bolniško zavarovanje v nižje razrede. Imamo celo primer, ko je mojster odtegoval pri plači pomočniku za deveti razred, ko je pa pomočnik zbolel, je pa ugotovil, da je dejansko še v 6. razredu. Če hočete, vam lahko postrežemo z imenom. Še druge kršilce se dogajajo, ki jih pa danes ne bomo navajali. Če ta poziv ne bo zaledel, vam bomo drugič postregli z imeni in z navedbo, kje kršijo kolektivno pogodbo. Mislimo, da je za enkrat dovolj dokazov za objektivnega opazovalca. Kdo je kriv tem razmeram med pomočniki in mojstri?

Lep tečaj skupin JSZ v Kamniku

Drugi del tečaja za odbornike krajevnih skupin kamniškega okraja se je vrnil v nedeljo 6. decembra v Kamniku. Udeležba je bila nad vse zadovoljiva. Okrog 100 tovarišev in tovarišic je napolnilo dvorano Kamniškega doma. Prvo predavanje je imel tov. Rozman o pomenu in nalogah naše nove mladinske organizacije Krščanske delavske mladine. Njegovo predavanje nam je osvetlilo vse napake in pomanjkljivosti našega mladinskega gibanja, obenem pa pokazalo pot, po kateri bo treba usmeriti nov delavski rod. Predavatelj je svoje predavanje zaključil z besedami:

Delavski mladostnik mora živo čutiti in se zavedati, da je Kristusov brat in da se mora kot tak vsega žrtvovati za druge, ker le po tej poti je mogoče priti do onih duš, katere so izgubile Kristusa ali ga zavrgle. Modernih apostolov potrebujemo, ki bodo šli kakor bratje med našo duševno in telesno zapiščeno delavsko mladino. Brez ozira na težave iz leve in desne sejmo lju-

bezen, kajti le na ta način bomo prišli do boljših časov.

Drugo predavanje je imel dr. A. Gosar. Njegovo predavanje »Cerkve in socialno vprašanje« je bilo izredno aktualno in zanimivo. Pokazal nam je delo in prizadevanje Cerkve za rešitev socialnega vprašanja. Kaj in v koliko je Cerkve dolžna, da sodeluje in kje ona ne more odločevati. Obe soci, okrožnici sv. očetov sta dragocen dokument časa, žal, da jih vse premalo študiramo in zato tudi največkrat ne razumemo. Tako lepih predavanj bi želeli čim več. Kajti le, ako bomo ta vprašanja študirali in se zanje zanimali, bomo dobili pravo jasnost in pogled na težave sedanjih dñi. Vsi navzoči so bili g. predavatelju za njegova res zanimiva izvajanja od srca hvalični.

Nadaljevanje tečaja bo prvo nedeljo po novem letu v Sršenovi dvorani v Radomljah. Spored še pravočasno sporočimo.

„Collegium Seraphinum“ v Ljubljani

V nedeljo je prevz. ško dr. Rožman blagoslovil v Ljubljani novo palačo, krasen dom oo. frančiškanov. Stavba, ki stoji poleg samostana, je predvsem namenjena novemu mlademu naraščaju reda, kjer se bo pripravljaj in vzgajal za svoj visoki poklic. V stavbi sami pa je tudi nova dvorana, ki je namenjena v uporabo širši javnosti v strogo prosvetne namene. Taka dvorana je bila Ljubljani nujno potrebna, saj smo jo zelo pogresali prav v zadnjih letih.

Otvoritev dvorane je bila v nedeljo v zvezi z lepo akademijo. K otvoritvi je bil poleg drugih povabljen tudi predsednik Jugoslovanske strokovne zveze. Slavnostni govor je imel provincial p. dr. Gvido Rant. V svojem idejno globoko zajetem

govoru je p. Gvido naglašal: »Frančiškan je vedno velik optimist, kakor je bil oče tega reda, ki je vedno in povsod zaupal v božjo Previdnost. Tako smo tudi mi, zaupajoč v to Previdnost, zgradili ta dom, da se bodo v njem vzgajali ljudje, ki so v sebi enotne osebnosti, trdno zakoreninjeni v veri in v večno veljavnih etičnih načelih, da bodo vstopili v življenje s svojim delom in s svojim delom pomagali sveti Cerkvi preobraziti svet.«

Ob tem velikem prazniku oo. frančiškanom iskreno častitamo in se z njimi vred iz srca veselimo vsakega njihovega napredka, saj so po duhu najbližji delavskemu srcu. Delavstvo ravno vsed pomanjkanja duha sv. Frančiška v človeški družbi silno tripi gospodarsko in duhovno.

Volitve delavskih in nameščenskih obratnih zaupnikov za l. 1937

Vsako leto se morajo v mesecu januarju na podlagi § 115. zakona o zaščiti delavcev in čl. 6. Navodil v vseh obratih, kjer je zaposlenih nad 10 delavcev, izvesti volitve delavskih in nameščenskih obratnih zaupnikov.

Delavska zbornica je že poslala vsem starešinam delavskih in nameščenskih obratnih zaupnikov okrožnico, katero zaradi njene aktualnosti priobčujemo.

*

DELAWSKA ZBORNICA V LJUBLJANI

Vsem starešinam delavskih in nameščenskih zaupnikov!

I. Pripravljalna dela.

1. Bliža se mesec januar in priporočamo vsem zaupniškim odborom, da pričenjajo takoj s pripravami za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov za leto 1937, tako da bodo vse volitve brez težkoč izvršene v mesecu januarju, kakor to predpisuje zakon o zaščiti delavcev.

Predvsem naj zaupniški odbori sklepajo o načinu izvedbe volitev, t. j. ali se bodo vršile volitve po skrajšanem ali po rednem volivnem postopku in naj takoj od nas zahtevajo potrebne tiskovine. — Kadarko naročite tiskovine, je potrebno navesti, da li rabite tiskovine za skrajšani ali za redni volivni postopek in za katero podjetje, odnosno za kateri obrat. Vse tiskovine za izvedbo volitev dobite od nas.

Predvsem je potrebno izvršiti sledeče:

- Naročiti potrebne tiskovine;
- sestaviti volivni odbor za izvedbo volitev (glej člen 9. Navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov);
- zahtevati od Inspekcije dela, da volivni odbor potrdi in ji predložiti dan volitev (glej člen 12. Navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov).

Radi hitrejše in lažje izvršitve tega dela in radi kontrole s strani podpisane zbornice Vam svetujemo, da vso korespondenco, ki je v zvezi z volivnim postopkom s kr. bansko upravo (Inspekcijo dela), vršite preko nas, tako da bomo imeli pregled čez ves potek ter izvršili tudi eventuelne intervencije pri Inspekciji dela in delodajalci in če bi bilo potrebno, dali navodila onim odborom, ki tega dela še popolnoma ne razumejo.

2. S poslanim materialom je treba štediti. Zbornica ne bo poravnala računov za materialne izdatke takega materiala, katerega ima ona sama na zalogi. Zato Vam svetujemo, da preden kaj nabavite, zahtevajte to od nas. Za vsako nabavo materiala morate dobiti od nas predhodno odobritev.

3. Vsi starešine delavskih in nameščenskih zaupnikov naj nam pošljejo svoja poročila, kaj so z ozirom na to našo okrožnico podvzeli, odnosno naj nam pošljejo prepis zapisnika seje, na kateri se je o tej zadevi razpravljalo.

II. Zastopnik zbornice.

Kakor izgleda, se bo volilo v okoli 300 podjetjih, odnosno obratih. Iz tega sledi, da se delavci in nameščenci poslužujejo svojih, z zakonom zajamčenih pravic. Razumljivo je, da Delavska zbornica po svojih zastopnikih ne bo mogla prisostvovati pri vseh teh volitvah in prosimo vse volivne odbore, da volitve izvrše sami, brez zastopnika zbornice, in to predvsem v onih podjetjih, kjer so te volitve postale že tradicionalne. Računati je treba predvsem s tem, da bo zbornica moralna po svojih zastopnikih sodelovati tam, koder se dosedaj še ni volilo.

III. Naloge volivnih odborov.

Volivni odbori v onih obratih, koder se bo volilo po rednem volivnem postopku in koder je bilo vloženih več kandidatnih list, naj upoštevajo sledeče:

- Da si pravočasno naroči glasovalni material;
- da jim podjetje pravočasno izroči volivne imenike in da izvrši reklamacijski postopek;
- da pri naročjanju glasovalnega materiala navedejo:

- koliko je bilo vloženih kandidatnih list;
- za koliko volivec zahtevajo glasovalni material.

Glasovalni material bo zbornica poslala samo na željo predsednika volivnega odbora in na od njega navedeni naslov.

Zbornica ima na zalogi sledeči material za izvedbo glasovanja:

- kuverte, b) glasovnice sledečih barv: rdeča, modra, bele in zelena. Računamo, da več kot štiri kandidatne liste v enem podjetju ne bodo vložene. Volivni odbori naj za vsako vloženo listo takoj določijo barvo glasovnice, kar naj tudi označijo na razborašenih kandidatnih listah.

Ljubljana, dne 6. decembra 1936.

Tajnik:	Predsednik:
Filip Uratnik, s. r.	Lojze Sedej, s. r.

*

Ako bi kateri od predsednikov obratnih zaupnikov te okrožnico ne dobil, naj to takoj sporoči Delavske zbornici ali JSZ, nakar jo bo takoj prejel, kakor tudi vse potrebno gradivo. Sporoči pa naj tudi, ali se bodo volitve izvedle po daljšem ali krajišem postopku, da more potem zbornica poslati primerno gradivo.

V onih podjetjih, ki volijo skupno tri ali več zaupnikov, morejo izvoliti enega tudi nameščenca.

Kako se v primeru, ako je v podjetju več nameščencev, postopa glede volitev, je že večkrat prišlo med delavci in nameščenci do nesoglasja, zato letos ponovno priobčujemo tozadneva poslavila, da bodo tako delavci kakor nameščenci zavezli k temu vprašanju pravilno stališče.

Pri volitvah v letu 1934 so nameščenci predilnice v Litiji, ki jih je nad 10, odklonili predložitev svoje kandidatne liste. Volili pa so vseeno, in sicer delavsko listo, ki so jo predlagali narodni socialisti. Delavska zbornica je vse glasove nameščencev razveljavila. Narodna strokovna zveza se je pritožila na bansko upravo, ki je pritožbi ugodila in razveljavila volitve. Volivni odbor pa se je zoper odločbo kr. banske uprave pritožil na ministrstvo za socialno politiko, ki je odločbo banske uprave razveljavilo in volitve potrdilo. Ministrstvo je svoj odlok podprlo s sledečimi razlogi:

Določilo zakona o zaščiti delavcev v § 115. daje nameščencem, kadar jih je več kot 10, celo podjetje pa voli manj kot tri zaupnika, pravico izbirati, da ali volijo skupno z delavci delavskih zaupnika, ali pa volijo svojega posebnega zaupnika. Kadarko pa podjetje, ki ima več kot 10 nameščencev in se voli več kot tri zaupnika, takrat nameščenci te pravice izbiranja nimajo, marveč morajo sami voliti svojega nameščenskega zaupnika in ne smejo voliti skupaj z delavci delavskih zaupnikov.

Nameščenci v tem podjetju so bili pozvani od volivnega odbora, da v smislu § 115. zakona o zaščiti delavcev sami postavijo svoje nameščenske kandidate, ker skupno z delavci v smislu citiranega paragrafa ne smejo voliti delavskih zaupnikov. Nameščenci pa so to odklonili in so nato volili delavsko listo. Ker pa v smislu citiranega paragrafa ne smejo voliti delavskih zaupnikov, je zastopnik Delavske zbornice pravilno postopal, ko je razveljavil glasove nameščencev, ki so bili oddani za delavsko listo. Ker morajo torej voliti nameščenci samo svojega nameščenskega zaupnika, bi bili morali postaviti svoje nameščenske kandidate. Ako tega niso napravili, so s tem izjavili, da se volitev zaupnikov ne marajo udeležiti in da se torej nočejo poslužiti pravic, ki jim jih daje § 108. zakona o zaščiti delavcev.

V podjetjih, kjer še niso bili dosedaj izvoljeni delavski obratni zaupniki, pa bi delavci želeli, da se jih izvoli, postopajte sledeče:

Najprej določite volivni odbor, ki ga tvorijo po zaposlitvi najstarejši delavci v obratu, in sicer toliko, kolikor se za dotično podjetje voli obratnih zaupnikov; n. pr. do 50 zaposlenih delavcev se volijo 4 zaupnika in v tem primeru tvorijo tudi širje delavci volivni odbor. Ti izvolijo izmed sebe predsednika in tajnika.

Ako pa delavci ne vedo točno, kateri so po zaposlitvi najstarejši delavci v obratu, naj prosi

krajevna skupina, ako je pa ni, pa delavci sami dotično podjetje za seznam najstarejših delavcev v obratu. Vloga naj se glasi: »Ugledni naslov na prošamo, da nam blagovoli na podlagi čl. 9. Navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev, izstaviti seznam po zaposlitvi najstarejših delavcev.« Prosimo, da navedete v tem seznamu okrog 10 delavcev. — Ta seznam podjetje mora izstaviti. Ako bi se branilo, sporočite to v posebnem dopisu JSZ, nakar bomo vse potrebno uredili, da bo dala podjetju za to potreben analog Inspekcija dela.

Poleg tega seznama pa mora podjetje izstaviti tudi potrdilo, da so ti delavci res po zaposlitvi najstarejši. To potrdilo naj se glasi: »Podpisano podjetje potrjuje, da so spodaj navedeni najstarejši delavci po zaposlitvi v podpisanim obratu.« Podpis podjetja.

Ta volivni odbor, sestavljen iz najstarejših delavcev v podjetju, naj potem to potrdilo podjetje in obrazec, ki je za to na razpolago in ga vam takoj pošljem, čim nam sporočite, za kateri obrat boste izvedli volitve, pošlite točno izpolnjen na naš naslov. To zato, da bomo vodili evidence in skrbeli, da bo Inspekcija dela te vloge čim hitreje reševala. Na tem obrazcu, na katerem je treba napisati ime, priimek, poklic in stanovanje teh delavcev, kakor tudi število zaposlenih delavcev v podjetju, je treba tudi predlagati dan volitev. Člen 14. Navodil za volitve namreč pravi, da mora od dne, ko so volitve razglasene v podjetjih, kjer je zaposlenih do 150 delavcev, miniti najmanj dva tedna, da se izvede postopek; v onih podjetjih z nad 150 delavcev pa največ tri tedne. Zato predlagajte dneve v času od 15. do 30. januarja 1937. Kot dan volitev lahko predlagate navaden delavnik po delu, ali nedeljo.

Vse naše skupine in zvezne so te dni prejele v tem pogledu posebno okrožnico, katero na odborovih sejah dobro proučite in ukrenite vse, da bomo v vseh podjetjih uveljavili naše zakonite pravice, to je izvedli volitve delavskih in nameščenskih obratnih zaupnikov.

*

Koliko se voli obratnih zaupnikov?

Številu delavskih zaupnikov se ravna po številu delavcev, ki so zaposleni v dotičnem podjetju, in sicer takole:

- V podjetju, v katerem je zaposlenih:
- do 20 delavcev, volijo vsi enega zaupnika;
  - od 21 do 50 delavcev, volijo ti največ tri zaupnika;
  - od 51 do 100 delavcev, volijo ti največ štiri zaupnika;
  - od 101 do 150 delavcev, volijo ti največ pet zaupnikov;
  - od 151 do 450 delavcev, volijo ti največ šest zaupnikov;
  - če je več nego 451 delavcev, voli vsakih nadaljnih 50 delavcev po enega zaupnika, toda skupaj ne smejo nikoli voliti več kot 16 zaupnikov.

*

Kdo ima pravico voliti?

(Aktivna volivna pravica.)

Pravico voliti delavskie in nameščenske zaupnike imajo vsi delavci in nameščenci obojega spola, ki so ob času volitev zaposleni v podjetju in so dovršili 18. leto starosti.

*

Kdo sme biti izvoljen za zaupnika?

(Pasivna volivna pravica.)

Za delavskoga ali nameščenskega zaupnika smejo biti izvoljeni delavci in nameščenci obojega spola, kateri so jugoslovanski državljanji in so dovršili 21. leto starosti.

■■■■■

Tovariši!
Pristopajte kot člani k
„Delavski tiskarni“
registrovani zadrugi z o. z.

STRUKOVNA POROČILA

Rudarji

Zagorje. Vse člane naprošamo naj poravnajo prve prispevke podp. obrambnega fonda in to najkasneje do 15. decembra. Tudi tisti, ki še niso plačali imajo še vedno možnost, da premislijo in se odločijo za stvar, ki je delavskemu pokretu nujno potrebna. Sino pač osamljeni in kar si bomo sami zgradili, to bomo imeli. Tovariš! Vsaškemu je to le v korist in njegovo lastno pomoč! 4. Din na tri mesece že nekako utrprimo! Dalje želi tov. blagajnik kakor tudi njegov pomočnik, da ima vsak v redu poravnano članarino, ker v nasprotnem slučaju dela težkoče njemu in organizaciji, ki je pač odvisna od naših prispevkov!

Za plačevanje prispevkov v fond naj se vsak zgasi v tajniškem lokalnu, kakor tudi za vse ostale zadeve, ki se tičejo tako posameznika kot organizacije ob uradnih dneh ob sredah in sobotah popoldne. Kdor nima časa priti v lokal, naj poravna pri blagajniku ali pri tovariših, ki so zato določeni. Naj bo v nas toliko zavesti, da bo vsak svoje dolžnosti do organizacije ob pravem času poravnal. Pripravljeni moramo biti na nove boje, zato mora izginiti malodušje iz delavskih src in pojdimo s podvojeno silo naprej do končne zmage.

Lesni delavci

Gračnica. Že v nekaj dopisih smo poročali, da so začele nastopati v tovarni podpetnikov precej napete razmere. Toda ne po krivdi lastnika tovarne. Nasprotno. V razgovorih, ki so bili dne 5. decembra t. l. je izrazil svojo željo, da se ta napetost odstrani. Da bi dal temelj za pametne razmere v podjetju, je pristal na to, da bo vse zadeve, ki se tičejo delavstva, urejeval sporazumno z obratnimi zaupniki odnosno delavsko strokovno organizacijo. Tudi ostalim željam delavstva se g. Falter ni pokazal nenaklonjenega, zlasti kar se tiče regulacije plač za nekatere delavce. Le preiskati je še treba natančneje, kje je vzrok neenakosti plač za isto delo.

Z zadnjim sporazumom je v resnici postavljen temelj za sporazumno življenje in delovanje v tovarni. Odvisno je le od delavstva samega, kako se bo znalo uveljaviti. Zato pa delavska strokovna organizacija ne bo mogla več frpeti raznih intrig, ki povzročajo nemir med delavstvom. Ce so kje kake napake, naj se razmotrovajo na seji in na sestanku. Tam je pravo mesto za to. Kdor pa dela za hrbotom, dokazuje, da so njegova natolevanja brez podlage in da mu ni resno za dobrbit delavstva.

Na zadnjem sestanku je bilo sklenjeno, da bo pri volitvah del. obratnih zaupnikov postavila, odnosno sestavila kandidatno listo organizaciju. Zato naj se člani obrnejo na vodstvo, če imajo kakšne želje glede oseb ali v kakem drugem pogledu.

Št. Vid. V četrtek, dne 26. t. m., se je vršil sestanek tukajšnje skupine. Udeležba članov je bila to pot zelo slaba. Tovariši, ni zadosti, če plačujete redno članarino, ampak je potrebno tudi vedno posečati članske sestanke. Na sestanku je bil navzoč zastopnik centrale tov. Lombardo, ki je poročal o uspehih posredovanj, ki jih je imel zadnje čase v Št. Vidu. Ugotavljal je, da bo potrebno še veliko dela, predno se bo kolektivna pogodba striktno izvajala. Delavstvo je tudi odločeno protestiralo proti kršitvi kolektivne pogodbe in je tudi sklenilo, da bodo poskrbeli za prihodnji sestanek, ki bo v četrtek, dne 10. decembra v Ljudskem domu, na katerem bodo navzoči vsi mizarski pomočniki Št. Vida in okolice. Zahvali bodo, da se kolektivna pogodba mora v celoti izvajati in tem potom opozorili vse merodajne ljudi na kršitev kolektivne pogodbe.

Tekstilno delavstvo

Kočevje. »Vest mi narekuje, da povem javnosti, da ni res...« Pod tem naslovom piše »Delavska politika« št. 96. . . Da smo rudarji skoraj polno zaposleni. Res pa je, da delamo samo 12 dni v mesecu. Pisec trdi, da delajo nekateri delavci, ki stoje blizu katoliške akcije, več dni v mesecu in da so nasprotniki katoliške akcije nekako v tem oziru prezrti pri reguliranju naknadnih šihtov. Pravi, da bo treba pri rudniku ukreniti tako, da bodo delali vsi enako, ne pa eni več, drugi manj. — To bi nas prizadete prav

veselilo, ko bi bil pisec toliko zmožen, da bi preukrenil tako, da bi delali vsi enako, potem bi prišli tudi prizadeti do boljšega mesečnega zasluga. Ne vem, koga si v tem oziru izrečno predstavlja? Po mojem preudarku, kolikor je nekvalificirani delavci, so bili skozi vse leto enako razvrščeni, en mesec so delali eni, in drug mesec pa drugi nekaj naknadnih šihtov. Ne glede na tiste, ki stoje blizu katoliške akcije in ne glede na marksiste. Svetujem pisca, naj pregleda potrebitno pri rud. blagajniku, pa bo videl, da tisti, ki so delali največ in pa celo vse šihte na rudniku, so ravno vsi iz marksistične grupe. Da bi marksisti to preukrenili, bi napravili prizadetim res obilo koristi. — Krščanski socialist.

Opekarsko delavstvo

Radomlje. Sestanek članstva naše skupine opekarskih delavcev se bo vršil v nedeljo 13. t. m. ob pol osmih dopoldne v prostorih Sršenove dvorane v Radomljah. pride govorik iz Ljubljane. Vsi in točno!

Odbor.

Mladina poroča

Sostro. Četudi se naša krajevna skupina MZ bolj malo oglaša v »Delavski Pravici«, je vendar pridno na delu za vzgojo in izobrazbo svojih članov. Hoče, da jih idejno in praktično dobro priznati za strokovne in javne delavce. V začetku je bila naša pot precej trnjeva, vendar imamo zato sedaj več izkušenj, katere nam bodo dobro služile pri nadaljnjem delu. Sestanke imamo redno tedensko. Na njih obravnavamo tvarino iz brošure: »Cilji in pota KDM.« Za vsako poglavje se eden zmed tovarišev temeljito pripravi, da ga razloži. Na prihodnjem sestanku pa se to poglavje ponovi, in sicer tako, da se stavljajo vprašanja, na katerih potem tovariši odgovarjajo. Na ta način sodelujejo vsi. Poleg tega imamo na vsakem sestanku na dnevnom redu tudi kratek pregled dela preteklega tedna, kakor tudi pregled važnejših svetovnih dogodkov. Za ostalo občinstvo prirejamo širše sestanke, na katerih obravnavamo važna tekoča vprašanja. Socialno šolo v Ljubljani obiskuje redno 6 do 9 članov.

V nedeljo 13. t. m. priredimo ob 3 popoldne v Prosvetnem domu v Sostrem proslavo »Krekove 70 letnice«. Spored je zelo pester. Nastopijo tudi tamburaši. Vsi delavci in tudi drugi vljudno vabljeni.

Tečaj JSZ za dravografski okraj

Guštanj. Na željo krajevnih skupin JSZ dravografskega okraja bo priredila JSZ v Guštanju eno-dnevni tečaj, in sicer v nedeljo 13. t. m. Tečaj se bo vršil v prostorijah gostilne Cvitanč v Guštanju. Začetek točno ob 8 dopoldne. Kot predavatelji pridejo tov. Žumer, predsednik JSZ, tov. Lešnik iz Hude Jane in tov. Jurač iz Celja. Skupine prosimo, da pošljemo na tečaj čim več tovarišev.

Tečaj JSZ na Jesenicah

Jesenice. V nedeljo 13. t. m. se bo vršilo tretje predavanje na tečaju, ki ga prireja krajevna skupina kovinarjev JSZ na Jesenicah za svoje člane. Predaval bo tov. Rozman Joško. Vse tovariše vabimo, da se predavanja v čim večjem številu udeležimo.

Odbor.

Izjava. Dne 7. XII. t. l. je bilo poslano pismo od Hafner Ivana, čevljarja v Škofji Loki, g. Kmetiču, ravnatelju tovarne »Sešir« v Škofji Loki, pričenši z »Mi« itd. radi dogodkov od 26. VIII. 36. Izjavljam, da pismo ni bilo sestavljeni in ne odposlano z mojim pristankom. Zaradi tega smatram za potrebno, da se debata o teh dogodkih zaključi, najmanj pa ne bom dopustil, da se dela komurkoli krivica. Kot človek z lastnim razumom pa odkljam vsak protektorat od oseb, ki bi si kaj taktega od mene žezele. Kot član Jugoslovanske strokovne zveze, ki je organizacija krščanskih delavcev, pa pravim: »In odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom!« — Pintar Jaka, l. r.

~~~~~

Inserirajte v »Del. Pravici!«

Žalostno stanje železniškega delavstva

Maribor, 1. decembra.

Vsepovsodi so razna delavska gibanja, katera se pa žal premogokrat zaradi preslabne moči in neenotnosti končujejo z neuspehom. Delavstvo se je pričelo sicer zavedati svojih pravic in bi si hotelo priboriti boljše življenje, a prepričano mora biti, da brez prave delavske zavednosti in strnjnosti ne bo doseglo ničesar. Veselo dejstvo je to, da delavstvo odpira oči in spoznava, da je končno le v pravi delavski skupnosti njegova rešitev. Da bi v tej smeri le vztrajalo!

Enak ali še slabši položaj pa ima železniško delavstvo; to so delavci na progi, po kurilnicah in delavnicih drž. železnic. Ni nam pomagal ves trud za zboljšanje, niso pomagale ne razne resolucije in ne deputacije. Na vsa ta vprašanja in če bi hoteli še na cel kup drugih vprašanj, odgovarjamo, da so nam znižali že pred leti do tedaj še znosne mezdje za 35—45%, da smo prikrajšani pri bolniškem in penzijskem fondu, pri drveh, milu in nešteto drugih ugodnostih, da se vrstijo protokoli drug za drugim, zabavljana od strani preddelavcev, delovodij kakor nikdar prej in, da se delavstvo samo med seboj denuncira itd.

Drugod in tudi nekdaj pri nas je bil železniški stan za zgled drugim stanovom. Danes je obratno. Potisnjeni smo v ozadje. Pač, ne v pozabmo, saj so se spominjali pred raznimi volitvami z objubami — po volitvah pa ni bilo zopet nič. Tudi sedaj se govori, češ, da baje dobimo nekaj odstotkov višje dnevnice, z druge strani se pa čuje, da smo še predobro plačani in da se nam vzame še 5%.

S skrbjo gledamo v bodočnost. Draginja in obup rasteta. Ni čuda, da je med nami veliko nezadovoljstvo. Zaupanje smo izgubili in vedno manj verjamemo raznim objubam in tolažbam. Zato je zadnji čas, je dvanajsta ura, in kličemo s poslednjimi upi, da se poklicanim ljudem odpre oči in nas rešijo propasti.

Predvsem pa je naloga na nas samih. Postati moramo zopet pravi delavci, ne le garači, ampak tudi zavestno. Proč z medsebojnim prerivanjem, z denunciranjem in prilizovanjem navzgor. Postati si moramo najprvo med seboj tovariši, da se nas ne bo teplio radi naših napak. Taki in strnjeni v močni svobodni delavski organizaciji si bomo lahko počasi šele pripravljali boljše čase. Tu pa bo treba veliko potrpljenja in vztrajnosti, toda te potrebne vrline bodo pa nam v trajen blagoslov in srečo.

Važno opozorilo OUZD!

Postrežnice. Zavarovanju postrežnic posvečajo delodajalcil malo pozornosti. Zato nastajajo ob obolenju prizadetih spori o zavarovalni obveznosti, težave pri plačilu predpisanih prispevkov; opustitev prijav ima neprrijetne posledice zlasti za gospodinje.

Postrežnice so zavezane zavarovanju, če zaslužijo bodisi v naravi ali v denarju skupno več kot 200 Din na mesec. Zasluzek do všeči 200 Din na mesec, ne ustvarja pri postrežnicah zavarovalne obveznosti. Vendar pa zavarovalna obveznost nastane tudi, če znaša zasluzek nad 200 Din na mesec pri vseh delodajalcih skupno, pri katerih opravljajo dela postrežnice. Starost, trajanje zaposlitve ali zakonsko razmerje ne vpliva na zavarovalno obveznost.

Delodajalce prosimo, da po teh smernicah presojajo zavarovalno obveznost postrežnic. V dvomljivih slučajih naj se gospodinje obrnejo za pojasnila na urad.

Od Delavske zbornice smo prejeti:

Podporo brezposelnim delavcem in odpuščenim delavskim obratnim zaupnikom.

Skupščina Delavske zbornice v Ljubljani je sprejela sklep, da se naprosi ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje, da odobri v ta namen potrebno vsoto iz viška proračuna Delavske zbornice. Ministrstvo pa ni odobrilo tega sklepa.

Ker je ta odklonitev naravnost nepojmljiva in ker je v tem pogledu gotovo nesporazum, bo predsedstvo Delavske zbornice podvzelo še nadaljnje korake, da se zadeva vendarle reši ugodno.

Doma in po svetu

Domači dogodki

Občinske volitve v 76 slovenskih občinah so po uradnih poročilih izpadle takole: Od 50.594 vpisanih volivcev jih je volilo 34.834 (68,85%). Dobili so: JRZ 24.135 (65 občin), JRZ kompr. 1809 (1 občina), opozicija 8482 (10 občin), JNS 319 (—), Nemci 89 (—). — V donavski banovini so dobili občin: JRZ 621, Združena opozicija 74, Hodera 23, neopredeljeni 16, bivši demokrati 10, HSS 9, Ljotič 9, meščani 8, kmetsko gibanje 7, JNS 2, zemljoradniki 2, radikali 1. — V vardarski banovini (Južna Srbija, Makedonija): Vpisanih volivcev 377.430, volivna udeležba 96,5% — silno visoka, JRZ je dobila (v večini občin po 3–5 list) JRZ 344 občin, neopredeljeni 7, združena opozicija 9, meščani 2, JNS 2.

Volitve v mestih bodo, kakor poročajo, začetkom meseca marca 1937.

Francoski trgovinski minister Bastid je prišel v Belgrad, da osebno podpiše trgovinsko pogodbo z Jugoslavijo. Njegovo potovanje pomeni učvrstitev francosko-jugoslovanskega zaveznštva.

Trgovinska pogodba z Anglijo je bila podpisana v Londonu po uspešnem posredovanju kneza Pavla. Razmena blaga se bo po tej pogodbi še povečala in bo angleški trg v znatni meri nadomestil italijanskega, zlasti kar tiče izvoza našega lesa.

Za 500 milijonov novih bonov (blagajniških zapisov) more po novi uredbi izdati državna blagajna. Tako bo dosežena skupna vsota 1 milijarde teh zapisov, ki se bodo odslej izdajali stalno. Ti boni se izdajajo na različne roke, da se pridobi gotovina za državno blagajno.

O razmerju med JRZ in Hrvati je govoril na shodu v Gor. Milanovcu minister za socialno politiko Cvetković. Izvajal je: »S Hrvati smo sedaj na jasnom in edini glede narodnega in državnega edinstva. Ločimo se samo še glede načina notranje državne uprave.«

Tuji dogodki

Angleški kralj se hoče privatno poročiti z gospo Simpsonovo. Tej ženitvi nasprotujejo sama angleška vlada s parlamentom in vlade vseh domijonov. Gospa Simpsonova je bila že dvakrat poročena in je sedaj že drugič ločena. Zaradi tega je nastala težka ustavna kriza, ker se vlada, parlament in dominioni branijo sprejeti izjemni zakon, s katerim bi se kralju Edwardu dovolila privatna poroka. Poročajo pa, da so med vlado in kraljem nastala še druga nasprotja čisto političnega značaja. Vladi ni bilo prav, da je šel kralj poleti v Turčijo in tam navezal tesne prijateljske stike; ravno tako vlada ni sodelovala pri zadnjih kraljevih potovanjih po pasivnih krajih, kjer je videl silno revščino in pomanjkanje ter je prebijalstvu preko vlade obljudljil izboljšanje in pomoč.

V Španijo prihaja zmerom več dobrovoljcev in »prostovoljev« drugih narodnosti. Poleg Marokancev in tujake legije prihajajo sedaj na pomoč upornemu generalu Francu izbornemu opremljene čete iz Nemčije in iz Italije, kjer se pripravlja na odhod v Španijo 18 batalijonov vojakov. Na drugi strani poročajo o celih četah, bataljonih in brigadah Francozov, Italijanov, Nemcev, Rusov itd., ki se bore na strani republikanske vlade. — Crne maroške čete še zmerom oblegajo Madrid, a ga ne morejo zavzeti. Velik del mesta je od ne-prestanega bombardiranja že v razvalinah. — Na severu je samostojna baskiška vlada organizirala v Bilbau narodno baskiško armo, ki je sedaj začela prodrihat proti jugu na Burgos. — Angleški narodni poslanci, ki so prišli v Madrid, da si ogledajo državljanško vojno na kraju samem, pozivajo nacionalistične generale, naj nehajo sipati bombe na Madrid, ker so žrtve teh napadov samo otroci in žene.

V francoski ljudski fronti je prišlo do nesoglasij v pogledu zunanjne politike napram Španiji med socialisti in komunisti, ki so se pri zadnjem glasovanju o zaupnici vladi vzdržali glasovanja. Komunisti trdijo, da je prepoved prodaje orožja zakoniti španski vladi v nasprotju z mednarodnim pravom in škodljiva interesom Francije. Italija in Nemčija ne spoštujejo dogovora o nevmešavanju in pošiljata v Španijo ne le prostovoljce, marveč celo pravo redno vojsko in sploh zasledujeta pri tem z golj svoje imperialne koristi. Če se jima bo

Krščanska delavska mladina v luči „Delavske fronte“

»Delavska fronta« v svoji številki z dne 5. decembra t. l. piše o brošuri »Cilji in pota krščanske delavske mladine«, ki jo je izdala Mladinska zveza in nato obdeluje naš krščanski delavski mladinski pokret. Za brošuro samo so jo polna usta hvale in ne more kljub svoji znani tenkočutnosti za vprašanja najintegralnejšega katoličanstva najti trohice zmote. Ker torej niso mogli najti v brošuri sami nič spodatljivega, je bilo treba najti drug način, kako zabrisati dober vtis, ki ga je napravila brošura pri poštenih ljudeh, in kako čim najizdatnejše popackati mladinski pokret »beleli socialistov«. »Delavska fronta« ne bi bila »Delavska fronta«, ako tudi tukaj ne bi našla zadovoljiv izhod. V svoji iznajdljivosti se je tedaj spravila nad ljudi, ki sodelujejo pri našem mladinskem pokretu. Takole modruje: »V njenem vodstvu (vodstvu Mladinske zveze op. ur.) in okrog njega se zbirajo ljudje, ki so bili svoječasno v tesnih stikih z Mladim plamenom, predseduje pa tajnik krščanske socialistične JSZ. Narodni pregovor pravi: Volk dlako menja, hrabi pa nikoli! Isto velja tukaj. Žosizem je krščansko soc. naraščaju le vaba za nepoučene ljudi... Zato Mladinska zveza ne more biti — naš žosizem.«

Ko je že govor o volkovih, ki menjajo dlako, nam nehote uide spomin na one ljudi, ki so bili kot člani Krekove mladine ali pa JSZ nekoč vneti krščanski socialisti in bili več ali manj v tesnih stikih z Mladim plamenom, ki pa so danes v vodstvu »zelencev« in okrog njega. »Delavska fronta« naj nam sedaj pojasi, kako je s temi »volkovimi, da morejo uživati zaupanje pravovernih katoličanov, ali so ti spremenili samo dlako ali tudi hrav, ali pa oboje skupaj.«

to še naprej dopuščalo, bosta po zmagi v Španiji nazadnje udarili še neposredno na Francijo. Predsednik Blum je že hotel odstopiti, a so ga pregovorili. Tudi mnogi drugi iz ostalih strank ljudske fronte namreč se v tej točki strinjajo s komunisti. Menijo le, da orožje španski republiku ne bo pomagalo, marveč bi prišlo do novega evropskega klanja in da še ni prišel trenutek, ko bo morala Francija dejansko in neposredno poseči v spor.

Sv. oče Pij XI. je lažje obolel. Vendar je bolzen težje narave kot se je prvotno domnevalo.

Spremembo vlade brez kraljevega privoljenja so hoteli v Grčiji izvesti z vojaško pomočjo pravki ljudske stranke. Ta stranka se je svoječasno najbolj prizadevala za izpremembo državne oblike iz republike v monarhijo in je pripravila tudi med ljudstvom potrebno razpoloženje za vrnitev kralja iz tujine.

Italijansko časopisje predlaga, naj se Zveza narodov razpusti, ker samo ovira »nemoten razvoj evropskih narodov«.

Na nemško sporočilo o prenehanju veljavnosti mirovnih pogodb glede nemških plovnih rek in kanalov, je odgovorila Jugoslavija, da se načelno ne more strinjati z načinom enostranskega odpovedovanja dvostransko obveznih mednarodnih dogovorov.

Kongres ameriških držav se je sestal v Buenos Airesu v Argentini. Zunanji minister Združenih držav je imel lep govor o mednarodni politiki. Dejal je, da vojna ni sredstvo za reševanje sporov, marveč trezni razgovori in obvezna razsoditev. V sedanjih dneh pa so mednarodni sporazumi izgubili ves svoj ugled in učinkovitost, kar vzbuja v ljudeh propast in strah. Z nogami se tepta mednarodno pravo Jasne, pismeno ugotovljene dolžnosti se ne izvajajo da celo zahteve mednarodne morale se gazijo. Nihče se ne briga za čast posameznih držav Španija), kakor da bi nad mednarodno častjo otvorili konkurs. Skrajni čas je, da se vzpostavi zaupanje v veljavnost mednarodnih obveznosti. Koristi vsega sveta zahtevajo, da se nehajo običaji enostranskega in samovoljnega odpovedovanja mednarodnih pogodb.

Izredni kongres sovjetov v Moskvi je sprejel novo ustavo Rusije. Staljin je v svojem poročilu naglašal, da pomeni nova ustava uveljavljenje demokracije in da bo z njo izvršen v Rusiji ogromen preobrat in napredek. Dan izglasovanja nove ustawe bo zanaprej ruski narodni praznik.

Za duševno kvaliteto dopisnika »Delavske fronte« je predvsem značilno podtkivanje, da nam je Žosizem le vaba za nepoučene ljudi. Ako bi delavski frontaš nekoliko bolje preštudiral našo brošuro, bi lahko ugotovil, da pomeni žosizem deло, to je tisto podrobno vzgojevalno delo delavskih mladostnikov, ki jih skušamo prevzgojiti v zavedne in iskrene krščanske borce, ki bodo nekoč prekvasili delovno občestvo in celotno družbo v smislu krščanskih načel. Kdor bi od žosistov sprejel samo naziv in par blestečih gesel, bi kaj hitro klaverno propadel, in to brez predhodnega opozorila nepoučenim ljudem.«

Pri vsej stvari je pa za nas važno tole: Naj Jugoslovanska strokovna zveza ali kakršnoki gibanje v njenem sklopu še tako iskreno in vneto poudarja katoliška načela in ista dejansko izvaja v življenju, vse to je treba proglašiti za zlagano in za vabo za nepoučene ljudi. Parola je: JSZ je treba pod vsakim pogojem in za vsako ceno uničiti, vsak nov pokret v njenem sklopu pa disreditirati in že v kali udušiti.

Kamnik. Neki ljudje prosijo za naše tovariše, ki so zapošleni po 50 in več let v enem podjetju in vestno vrše svojo naporno in nevarno službo, neka odlikovanja.

Najlepše odlikovanje za naše stare tovariše bi bila primerna pokojnina, ki bi zadostovala, da v miru preživi zadnje ure tega težkega življenja. Za druge, ki še niso izčrpali svojih življenjskih moči v trdem delu in ga še morejo opravljati, pa bi želeli vsaj majhno izboljšanje delovnih pogojev in malo večji košček vsakdanjega, pravično zasluženega kruha.

Priporoča se domača manufakturna trgovina

JANKO ČEŠNIK
Ljubljana, Lingarjeva ulica

Za Božič

smo znatno znižali naše cene!

otreške čevlje	Din	18-
ženske čevlje	"	59-
moške čevlje	"	69-
ženske snežke	"	69-
otreške obleke	"	60-
moške obleke	"	153-
smučarske obleke moške	"	144-
moške suknje zimske	"	178-
otreške suknje	"	78-

Ant. KRISPER, Ljubljana

Mestni trg 26 — Stritarjeva ulica 13